

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 29. julija 2019*

„Predhodno odločanje – Državne pomoči – Pomoči za zaposlovanje – Oprostitev plačila prispevkov za socialno varnost, povezanih s pogodbami o poklicnem usposabljanju in zaposlitvi – Sklep 2000/128/ES – Sheme pomoči v zvezi z ukrepi za zaposlovanje, ki jih izvaja Italija – Pomoči, ki so delno nezdružljive z notranjim trgom – Uporaba Sklepa 2000/128/ES za podjetje, ki izključno opravlja storitve lokalnega javnega prevoza, ki mu jih neposredno dodeli občina – Člen 107(1) PDEU – Pojem ‚izkrivljanje konkurence‘ – Pojem ‚vpliv na trgovino‘ med državami članicami“

V zadevi C-659/17,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Corte suprema di cassazione (vrhovno kasacijsko sodišče, Italija) z odločbo z dne 4. julija 2017, ki je na Sodišče prispela 24. novembra 2017, v postopku

Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS)

proti

Azienda Napoletana Mobilità SpA,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi A. Arabadjiev (poročevalec), predsednik senata, T. von Danwitz in P. G. Xuereb, sodnika, generalni pravobranilec: G. Hogan,

sodni tajnik: R. Schiano, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 3. aprila 2019,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) A. Sgroi, L. Maritato in C. D'Aloisio, avvocati,
- za Azienda Napoletana Mobilità SpA M. Malena in S. Miccoli, avvocati,
- za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj s S. Fiorentinom, avvocato dello Stato,
- za Evropsko komisijo D. Recchia in F. Tomat, agentki,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 6. junija 2019

* Jezik postopka: italijanščina.

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 107(1) PDEU in Sklepa Komisije 2000/128/ES z dne 11. maja 1999 o shemah pomoči, ki jih izvaja Italija in se nanašajo na ukrepe za zaposlovanje (UL 2000, L 42, str. 1).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) in Azienda Napoletana Mobilità SpA (v nadaljevanju: ANM) zaradi morebitne obveznosti družbe ANM, da INPS plača prispevke za socialno varnost, povezane s pogodbami o poklicnem usposabljanju in zaposlitvi, ki jih je družba ANM sklenila med letoma 1997 in 2001.

Pravni okvir

Sklep 2000/128

- 3 Točke od 62 do 67 obrazložitve Sklepa 2000/128 v zvezi z italijansko ureditvijo glede pogodb o poklicnem usposabljanju in zaposlitvi določajo:

„(62) Pogodbe o poklicnem usposabljanju in zaposlitvi, kot so urejene z [legge n. 863 – Conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 30 ottobre 1984, n. 726, recante misure urgenti a sostegno e ad incremento dei livelli occupazionali (zakon št. 863, ki je uredbo-zakon št. 726 z dne 30. oktobra 1984 o nujnih ukrepih v zvezi s podporo in zvišanju ravni zaposlovanja, s spremembami preoblikoval v zakon) z dne 19. decembra 1984 (GURI št. 351 z dne 22. decembra 1984, str. 10691)], ne pomenijo pomoči na podlagi člena 87(1) Pogodbe [ES], ampak splošni ukrep. Predvidene ugodnosti so se namreč uporabljale enotno, samodejno, ne na podlagi diskrecijske pravice in na podlagi objektivnih meril za vsa podjetja.

(63) Spremembe, ki so bile leta 1990 uvedene z [legge n. 407 – Disposizioni diverse per l’attuazione della manovra di finanza pubblica 1991–1993 (zakon št. 407 o različnih določbah za izvajanje politike javnih financ 1991–1993) z dne 29. decembra 1990 (GURI št. 303 z dne 31. decembra 1990, str. 3)], so spremenile naravo teh ukrepov. Te določbe so prilagodile znižanja glede na kraj sedeža upravičenega podjetja in glede na sektor, ki mu upravičeno podjetje pripada. Zato se nekaterim podjetjem dodelijo večja znižanja kot so tista, odobrena konkurenčnim podjetjem.

(64) Selektivna znižanja, ki dajejo prednost nekaterim podjetjem v primerjavi z drugimi podjetji iste države članice, ne glede na to, ali se ta selektivnost izvaja na individualni, regionalni ali sektorski ravni, za izravnalni del znižanja pomenijo državne pomoči v smislu člena 87(1) Pogodbe [ES], ki izkrivljajo konkurenco in lahko vplivajo na trgovino med državami članicami.

Navedeni izravnalni del namreč daje prednost podjetjem, ki delujejo na nekaterih območjih ozemlja Italije, saj ni podeljena podjetjem zunaj teh območij.

(65) Ta pomoč izkrivlja konkurenco, saj krepi finančni položaj in možnosti delovanja upravičenih podjetij v razmerju do njihovih konkurentov, ki do nje niso upravičeni. Če ta učinek nastane v okviru trgovine znotraj Skupnosti, pomoč vpliva na to trgovino.

(66) Te pomoči zlasti izkrivljajo konkurenco in vplivajo na trgovino med državami članicami, kadar upravičena podjetja en del proizvodnje izvažajo v druge države članice; poleg tega, tudi kadar ta podjetja ne izvažajo, ima prednost nacionalna proizvodnja, saj so možnosti podjetij s sedežem v drugih državah članicah za izvoz svojih proizvodov na italijanski trg zmanjšane.

(67) Iz zgoraj navedenih razlogov so obravnavani ukrepi načeloma prepovedani s členom 87(1) Pogodbe [ES] in s členom 62(1) Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru [z dne 2. maja 1992 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1994, zvezek 1, str. 3), v nadaljevanju: sporazum EGP] in jih je mogoče šteti za združljive s skupnim trgom le, če so lahko upravičeni do ene od izjem, določenih v navedeni pogodbi ali navedenem sporazumu.“

4 Glede italijanske ureditve v zvezi s preoblikovanjem pogodb o poklicnem usposabljanju in zaposlitvi v pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas je v točkah 97 in 98 obrazložitve tega sklepa navedeno:

„(97) Kar zadeva podaljšanje pomoči, predvidene za pogodbe o poklicnem usposabljanju in zaposlitvi, za eno leto, in ker so te pomoči še bolj selektivne, saj so omejene zgolj na območja v cilju št. 1, je analiza pomoči iz točke V(1)(a) glede teh ukrepov še toliko bolj upoštevana.

(98) Zato je iz zgoraj navedenih ugotovitev razvidno, da zadevni ukrepi lahko vplivajo na trgovino znotraj Skupnosti. Ob upoštevanju elementov pomoči v teh ukrepih je treba ugotoviti, da zadevni ukrepi spadajo na področje uporabe člena 87(1) Pogodbe ES in člena 62(1) Sporazuma EGP, saj pomenijo državne pomoči, ki izkrivljajo konkurenco v obsegu, ki lahko vpliva na trgovino znotraj Skupnosti, in jih je mogoče šteti za združljive s skupnim trgom le, če za njih lahko velja ena od določenih izjem.“

5 Člen 1 navedenega sklepa določa:

„1. Pomoči, ki jih je Italija od novembra 1995 za zaposlovanje delavcev nezakonito dodeljevala s pogodbami o poklicnem usposabljanju in zaposlitvi in ki so določene z [zakonom št. 863 z dne 19. decembra 1984, zakonom št. 407 z dne 29. decembra 1990, la legge n. 169 – Conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 29 marzo 1991, n. 108, recante disposizioni urgenti in materia di sostegno dell’occupazione (zakon št. 169, ki je bil s spremembami preoblikovan iz uredbe-zakona št. 108, z dne 29. marca 1991 o nujnih določbah, ki se nanašajo na podporo zaposlovanju), z dne 1. junija 1991 (GURI št. 129, z dne 4. junija 1991, str. 4) in legge n. 451 – Conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 16 maggio 1994, n. 299, recante disposizioni urgenti in materia di occupazione e di fiscalizzazione degli oneri sociali (zakon št. 451, ki je bil s spremembami preoblikovan iz uredbe-zakona št. 299 z dne 16. maja 1994 o nujnih določbah, ki se nanašajo na zaposlovanje in obdavčitev socialnih prispevkov) z dne 19. julija 1994 (GURI št. 167 z dne 19. julija 1994, str. 3)], so združljive s skupnim trgom in Sporazumom EGP v delu, v katerem se nanašajo na:

- ustvarjanje novih delovnih mest v upravičenem podjetju za delavce, za katere je to prva zaposlitev ali ki so izgubili prejšnjo zaposlitev, v smislu smernic o državni pomoči za zaposlovanje [(UL 1995, C 334, str. 4)],
- zaposlovanje delavcev, ki se težje vključijo ali ponovno vključijo na trg dela. Za namene tega sklepa pojem ‚delavci, ki se težje vključijo ali ponovno vključijo na trg dela‘ vključuje osebe, ki so mlajše od 25 let, osebe, ki so končale univerzitetni študij, do vključno 29 let, ter dalj časa nezaposlene osebe, in sicer tiste, ki so vsaj leto dni brez zaposlitve.

2. Pomoči, v zvezi s pogodbami o poklicnem usposabljanju in zaposlitvi, ki ne izpolnjujejo pogojev iz odstavka 1, niso združljive s skupnim trgom.“

6 Člen 2 istega sklepa določa:

„1. Pomoči, ki jih je Italija dodelila na podlagi člena 15 [legge n. 196 – Norme in materia di promozione dell’occupazione (zakon št. 196 o ukrepih za zaposlovanje) z dne 24. junija 1997 (redni dodatek h GURI št. 154 z dne 4. julija 1997)] z namenom spremembe pogodb o poklicnem

usposabljanju in zaposlitvi v pogodbe za nedoločen čas, so združljive s skupnim trgom in Sporazumom EGP, če je pogoj glede neto ustvarjenih delovnih mest, kot je opredeljen v smernicah Skupnosti o državni pomoči za zaposlovanje, izpolnjen.

Število zaposlenih v podjetju se izračuna tako, da se ne upošteva delovnih mest, za katera se pogodbe spremenijo, in delovnih mest, ustvarjenih s pogodbami za določen čas, oziroma tistih delovnih mest, ki ne zagotavljajo stabilne zaposlitve.

2. Pomoči z namenom spremembe pogodb o poklicnem usposabljanju in zaposlitvi v pogodbe za nedoločen čas, ki ne izpolnjujejo pogoja iz odstavka 1, niso združljive s skupnim trgom.“

7 Člen 3 Sklepa 2000/128 določa:

„Italija sprejme vse potrebne ukrepe za vračilo pomoči od prejemnikov, ki ne izpolnjujejo pogojev iz členov 1 in 2 in ki so bile že nezakonito dodeljene.

Vračilo se izvede v skladu s postopki nacionalne zakonodaje. Zneski, ki jih je treba vrniti, se obrestujejo od dneva, ko so bile pomoči izplačane prejemnikom, do dneva dejanskega vračila. Obresti se izračunajo na podlagi referenčne stopnje, ki se uporablja za izračun ekvivalenta subvencije v okviru regionalnih pomoči.“

Italijansko pravo

- 8 Italijanska republika je z zakonom št. 863 z dne 19. decembra 1984 uvedla „pogodbo o poklicnem usposabljanju in zaposlitvi“. Sprva je šlo za pogodbo o zaposlitvi za določen čas, ki vključuje obdobje poklicnega usposabljanja, predvideno za zaposlitev brezposelnih oseb, ki so stare manj kot 29 let. V okviru zaposlitev s to vrsto pogodbe je za obdobje dveh let veljala oprostitvev plačila prispevkov za socialno varnost, ki jih dolguje delodajalec. Ta oprostitvev se je na celotnem nacionalnem ozemlju uporabljala enotno, samodejno in ne na podlagi diskrecijske pravice.
- 9 Pravila, ki se uporabljajo za pogodbe o poklicnem usposabljanju in zaposlitvi, so bila zaporedoma spremenjena z zakonom št. 407 z dne 29. decembra 1990 (v nadaljevanju: zakon št. 407/1990), s katerim so bile uvedene regionalne razlike glede oprostitvev plačila prispevkov za socialno varnost, z zakonom št. 169 z dne 1. junija 1991, s katerim je bila najvišja starost delavcev, ki jih je mogoče zaposliti s tako pogodbo, določena na 32 let, ter zakonom št. 451 z dne 19. julija 1994 (v nadaljevanju: zakon št. 451/1994), s katerim je bila uvedena pogodba o poklicnem usposabljanju in zaposlitvi, omejena na eno leto, in je določala najmanjše število ur poklicnega usposabljanja, ki jih je treba opraviti.
- 10 Ti zakoni, s katerimi so bili spremenjeni predpisi, so s pogodbami o poklicnem usposabljanju in zaposlitvi omogočili zaposlitev mladih, starih od 16 do 32 let, pri čemer lahko pristojni deželni organi na podlagi diskrecijske pravice to starostno mejo dvignejo, in je bila z njimi določena popolna oprostitvev plačila prispevkov za socialno varnost, med drugim za obdobje dveletnega poklicnega usposabljanja, za podjetja, ki delujejo na območjih, katerih stopnja brezposelnosti je bila višja od italijanskega nacionalnega povprečja, pri čemer se lahko to obdobje v primeru preoblikovanja takih pogodb v pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas podaljša za eno leto.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 11 Družba ANM je bila ustanovljena leta 1995 po preoblikovanju družbe, ustanovljene v obliki konzorcija javnega prava, za enotno in celovito upravljanje storitev lokalnega javnega prevoza v občini Neapelj (Italija). Leta 2001 je bila preoblikovana v delniško družbo, katere edini delničar je ta občina, njen namen pa je upravljanje storitev javnega prevoza oseb in blaga, ki se opravljajo na kakršen koli način na ozemlju navedene občine.
- 12 V okviru te dejavnosti je družba ANM med novembrom 1995 in majem 2001 zaposlila osebe, da bi jim zagotovila poklicno usposabljanje in jih nato vključila v podjetje. Te zaposlitve so bile opravljene na podlagi pogodb o poklicnem usposabljanju in zaposlitvi v smislu zakona št. 863 z dne 19. decembra 1984, kakor je bil spremenjen z zakoni št. 407/1990, 169 z dne 1. junija 1991 in 451/1994. Sprememba teh pogodb v pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas je bila opravljena v skladu z zakonom št. 451/1994. Družbi ANM so bile za navedene pogodbe o poklicnem usposabljanju in zaposlitvi ter za njihovo preoblikovanje odobrene oprostitve plačila prispevkov za socialno varnost, določene z italijansko zakonodajo iz postopka v glavni stvari.
- 13 Ker je Evropska komisija ugotovila, da ta ureditev delno ni združljiva s prepovedjo iz člena 107(1) PDEU, je INPS kot nacionalni organ, pristojen za izvajanje Sklepa 2000/128, družbi ANM poslal zahtevo za plačilo, katerih zneski znašajo 7.429.436,76 EUR za zaposlitve, izvedene s pogodbami o poklicnem usposabljanju in zaposlitvi med letoma 1997 in 2001, oziroma 2.266.014,05 EUR za preoblikovanje teh pogodb v pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas, ki se nanašajo na leta od 1999 do 2001.
- 14 Družba ANM je Tribunale di Napoli (sodišče v Neaplju, Italija) predlagala, naj ugotovi, da ne obstaja njena obveznost plačila teh zneskov. To sodišče je tožbam družbe ANM ugodilo, ker Sklep 2000/128 nima neposrednega učinka v italijanskem pravnem redu, saj Italijanski republiki ne nalaga dovolj natančne in brezpogojne obveznosti.
- 15 INPS je zoper sodbo Tribunale di Napoli (sodišče v Neaplju) vložil pritožbo pri Corte d'appello di Napoli (pritožbeno sodišče v Neaplju, Italija), ki je to sodbo potrdilo, pri čemer je spremenilo obrazložitev. Po mnenju tega sodišča je Sklep 2000/128 sicer del italijanskega pravnega reda, vendar se ne uporablja za družbo ANM. Gospodarska prednost, ki jo pomenijo oprostitve plačila prispevkov za socialno varnost, naj ne bi mogla vplivati na trgovino med državami članicami niti škodovati konkurenci, ker so se te nanašale na dejavnosti lokalnega javnega prevoza, ki se niso izvajale v sistemu konkurence, zaradi njihove neposredne dodelitve družbi ANM.
- 16 INPS je pri Corte suprema di cassazione (vrhovno kasacijsko sodišče, Italija) vložil kasacijsko pritožbo, v kateri je trdil, da sodba Corte d'appello di Napoli (pritožbeno sodišče v Neaplju) vsebuje napake v zvezi z razlago člena 107 PDEU in Sklepa 2000/128, saj naj bi se ta v celoti uporabljal za družbo ANM.
- 17 V teh okoliščinah je Corte suprema di cassazione (vrhovno kasacijsko sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali se Sklep [2000/128] uporablja tudi za tiste delodajalce, ki opravljajo dejavnost lokalnega javnega prevoza – v sistemu, ki zaradi izključnosti opravljane storitve pretežno ne deluje po načelu konkurence – in ki so jim bila od začetka veljavnosti zakona [št. 407/1990] iz leta 1990 po sklenitvi pogodb o usposabljanju in zaposlitvi odobrena znižanja prispevkov za socialno varnost, pri čemer se obravnavani primer nanaša na obdobje od 1997 do maja 2001?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 18 Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba Sklep 2000/128 razlagati tako, da se uporablja za podjetje, kakršno je to v postopku v glavni stvari, ki je na podlagi neposredne oddaje s strani občine in izključno opravljalo storitve lokalnega javnega prevoza in bilo upravičeno do znižanja prispevkov za socialno varnost na podlagi nacionalne ureditve, ki je bila v tem sklepu razglašena za delno nezdružljivo s prepovedjo iz člena 107(1) PDEU.
- 19 Natančneje, to sodišče se sprašuje, ali se navedeni sklep uporablja za sektor lokalnega javnega prevoza in ali so v okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari, izpolnjeni pogoji glede vpliva na konkurenco in trgovine med državami članicami, navedeni v tej določbi.
- 20 V skladu z ustaljeno sodno prakso morajo biti za to, da se nacionalni ukrep opredeli kot „državna pomoč“ v smislu člena 107(1) PDEU, izpolnjeni vsi pogoji, navedeni v nadaljevanju. Prvič, ukrep mora biti državni ukrep oziroma ukrep iz državnih sredstev. Drugič, ta ukrep mora biti tak, da lahko vpliva na trgovino med državami članicami. Tretjič, z njim mora biti prejemniku podeljena selektivna prednost. Četrto, izkrivljati mora konkurenco ali groziti z izkrivljanjem (sodba z dne 6. marca 2018, Komisija/FIH Holding in FIH Erhvervsbank, C-579/16 P, EU:C:2018:159, točka 43 in navedena sodna praksa).
- 21 V obravnavanem primeru je treba najprej poudariti, da je Komisija v točkah 63, 64 in 97 obrazložitve Sklepa 2000/128 ugotovila, da italijanska ureditev iz postopka v glavni stvari izpolnjuje prvi in tretji pogoj iz prejšnje točke.
- 22 Dalje, v točkah 65 in 97 obrazložitve tega sklepa je ta institucija menila, da sta tudi drugi in četrti pogoj izpolnjen, drugi zato, ker pomoč krepi finančni položaj ter možnosti delovanja upravičenih podjetij, in četrti „ker“ ta učinek nastane v okviru trgovine na notranjem trgu.
- 23 V točkah 66 in 97 obrazložitve navedenega sklepa je pojasnjeno, da gre za izkrivljanje konkurence in vpliv na trgovino med državami članicami, „zlasti kadar“ upravičena podjetja en del proizvodnje izvažajo v druge države članice, kadar pa ta podjetja ne izvažajo, ima prednost nacionalna proizvodnja, saj so možnosti podjetij s sedežem v drugih državah članicah za izvoz svojih proizvodov na italijanski trg zmanjšane.
- 24 Prvič, v nasprotju s tem, kar trdi družba ANM, iz besedila točke 66 obrazložitve Sklepa 2000/128 ni mogoče sklepati, da je Komisija področje uporabe tega sklepa omejila na sektorje, ki so neposredno vpleteni v trgovino s proizvodi ali storitvami na notranjem trgu, ob izključitvi sektorjev lokalnih storitev, kakršen je sektor lokalnega javnega prevoza.
- 25 Kot je namreč Sodišče že imelo priložnost ugotoviti, je Komisija v točki 65 obrazložitve navedenega sklepa na splošno pojasnila, da selektivna znižanja prispevkov za socialno varnost, ki jih določa italijanska ureditev iz postopka v glavni stvari, izkrivljajo konkurenco in da, če ta učinek nastane v okviru trgovine med državami članicami, vpliva nanjo; točka 66 obrazložitve navedenega sklepa le ponazarja to presojo z uporabo primera proizvodnega sektorja (sodba z dne 7. marca 2002, Italija/Komisija, C-310/99, EU:C:2002:143, točka 88).
- 26 Po drugi strani je iz točk 65, 66 in 97 obrazložitve Sklepa 2000/128 razvidno, da sta drugi in četrti pogoj iz člena 107(1) PDEU izpolnjen, le, če so podjetja, ki so jim bila odobrena znižanja prispevkov za socialno varnost, izpostavljeni konkurenci na liberaliziranem trgu, čeprav delno.
- 27 V skladu z ustaljeno sodno prakso namreč velja, da se Komisija v primeru sheme pomoči lahko omeji na preučitev značilnosti zadevne sheme, da v obrazložitvi sklepa presodi, ali zaradi podrobnih pravil, predvidenih s to shemo, ta daje občutno prednost prejemnikom glede na njihove konkurente in daje ugodnosti predvsem podjetjem, ki so udeležena v trgovini med državami članicami. Tako Komisija

v sklepu, ki se nanaša na tako shemo, ni dolžna opraviti analize pomoči, ki je bila na podlagi te sheme dodeljena v vsakem posameznem primeru. Šele v fazi vračila pomoči bo nujno preveriti posamezni položaj vsakega zadevnega podjetja (glej v tem smislu sodbo z dne 9. junija 2011, Comitato „Venezia vuole vivere“ in drugi/Komisija, C-71/09 P, C-73/09 P in C-76/09 P, EU:C:2011:368, točka 63 ter navedena sodna praksa).

- 28 Zato morajo nacionalni organi zadevne države članice pred izterjavo pomoči v vsakem posamičnem primeru preveriti, ali bi dodeljena pomoč, kar zadeva upravičenca do pomoči, lahko izkrivljala konkurenco in vplivala na trgovino med državami članicami (glej v tem smislu sodbo z dne 9. junija 2011, Comitato „Venezia vuole vivere“ in drugi/Komisija, C-71/09 P, C-73/09 P in C-76/09 P, EU:C:2011:368, točki 64 in 115).
- 29 Glede tega je treba opozoriti, da pri opredelitvi nacionalnega ukrepa kot „državne pomoči“ ni treba ugotavljati dejanskega vpliva pomoči na trgovino med državami članicami niti dejanskega izkrivljanja konkurence, ampak je treba le preučiti, ali ta pomoč lahko vpliva na to trgovino in izkrivlja konkurenco (sodba z dne 27. junija 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, točka 78 in navedena sodna praksa).
- 30 Natančneje, če pomoč države članice okrepi položaj nekaterih podjetij glede na druga podjetja, ki jim konkurirajo v okviru trgovine med državami članicami, je treba šteti, da pomoč vpliva na to trgovino. V zvezi s tem ni nujno, da je upravičeno podjetje samo udeleženo pri trgovini med državami članicami. Kadar država članica dodeli pomoč podjetjem, lahko namreč s tem ohrani ali poveča notranjo dejavnost, zaradi česar se zmanjšajo možnosti podjetij s sedežem v drugih državah članicah, da vstopijo na trg te države članice (sodba z dne 27. junija 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, točka 79 in navedena sodna praksa).
- 31 Zato pogoj, v skladu s katerim mora biti pomoč taka, da vpliva na trgovino med državami članicami, ni odvisen od lokalne ali regionalne narave opravljenih prevoznih storitev (sodbi z dne 24. julija 2003, Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, EU:C:2003:415, točka 82, in z dne 14. januarja 2015, Eventech, C-518/13, EU:C:2015:9, točka 69).
- 32 Glede pogoja izkrivljanja konkurence je treba poudariti, da pomoči, ki naj bi podjetju omogočile razbremenitev stroškov, ki jih sicer ima v okviru izvajanja tekočih poslov ali običajnih dejavnosti, načeloma izkrivljajo pogoje konkurence (sodba z dne 27. junija 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, točka 80 in navedena sodna praksa).
- 33 V obravnavanem primeru ni sporno, da so prispevki za socialno varnost, za katere so bila družbi ANM odobrena znižanja, ki so sporna v postopku v glavni stvari, stroški, ki bi jih sicer morala nositi v okviru izvajanja tekočih poslov ali običajnih dejavnosti.
- 34 Nasprotno pa je družba ANM pred predložitvenim sodiščem in Sodiščem zatrjevala, da v obdobju med letoma 1997 in 2001 ni bila izpostavljena nobeni konkurenci v zvezi s storitvami lokalnega javnega prevoza, ki se obravnavajo v postopku v glavni stvari, in da v tem istem obdobju italijanski trg lokalnega javnega prevoza ni bil niti delno liberaliziran.
- 35 V nasprotju z družbo ANM je italijanska vlada pred Sodiščem trdila, da je bil italijanski trg lokalnega javnega prevoza v spornem obdobju iz postopka v glavni stvari odprt za konkurenco. Poleg tega naj po mnenju te vlade ne bi bilo nobene prepovedi ponujanja takih storitev v Italiji za gospodarske subjekte iz drugih držav članic in so obstajali primeri opravljanja takih storitev s strani takih gospodarskih subjektov.

- 36 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je od leta 1995 več držav članic začelo odpirati nekatere trge prevoza konkurenci podjetij s sedeži v drugih državah članicah, tako da je več podjetij v navedenem obdobju že ponujalo storitve mestnega, primestnega in regionalnega prevoza v drugih državah članicah, kot je izvorna država (glej v tem smislu sodbo z dne 24. julija 2003, Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, EU:C:2003:415, točka 79).
- 37 Glede vprašanja, ali je bila družba ANM v tem obdobju izpostavljena konkurenci za storitve lokalnega javnega prevoza iz postopka v glavni stvari, je iz spisa, predloženega Sodišču, razvidno, da so bile te storitve dodeljene izključno in neposredno družbi ANM, ne da bi bil predhodno izveden postopek oddaje javnega naročila.
- 38 Vendar na podlagi nobenega elementa iz tega spisa ni mogoče dokazati, da je bila občina Neapelj z zakonskimi ali podzakonskimi ukrepi dolžna te storitve dodeliti izključno temu podjetju, tako da je očitno, da bi lahko ta občina te storitve oddala tudi drugemu ponudniku, zlasti prek izvedbe postopka oddaje javnega naročila, v katerem bi lahko, kot je trdila italijanska vlada pred Sodiščem, sodelovali gospodarski subjekti iz drugih držav članic.
- 39 Kot je poudaril generalni pravobranilec v točkah od 33 do 35 in 38 sklepnih predlogov, je treba ob neobstoju take zakonske ali podzakonske obveznosti ugotoviti, da je konkurenca za storitve iz postopka v glavni stvari mogoča, tako da ni mogoče izključiti niti tega, da je znižanje prispevkov za socialno varnost, odobreno družbi ANM, temu podjetju zagotovilo prednost v primerjavi z njenimi morebitnimi konkurenti, tudi iz drugih držav članic, niti da je zaradi tega znižanja prišlo do izkrivljanja konkurence in vpliva na trgovino med državami članicami.
- 40 Tako mora predložitveno sodišče, ki je edino neposredno seznanjeno s sporom o glavni stvari, opraviti potrebna preverjanja, da bi ugotovilo, ali je bil italijanski trg lokalnega javnega prevoza v spornem obdobju iz postopka v glavni stvari odprt za konkurenco in je torej drugim gospodarskim subjektom iz drugih držav članic omogočal ponujanje storitev za zagotovitev storitev, ki se obravnavajo v postopku v glavni stvari, ali pa so za občino Neapelj veljale zakonske ali podzakonske obveznosti, da te storitve dodelijo izključno družbi ANM.
- 41 Poleg tega mora predložitveno sodišče glede na okoliščine, ki jih je navedel generalni pravobranilec v točkah 40 in 41 sklepnih predlogov ter ki se nanašajo na status družbe ANM in vsebino pogodbe o opravljanju storitev iz postopka v glavni stvari, po potrebi opraviti potrebna preverjanja, da bi ugotovilo, ali je družba ANM v obdobju med letoma 1997 in 2001 opravljala dejavnosti na drugih proizvodnih ali storitvenih trgih ali celo na drugih geografskih trgih, odprtih za učinkovito konkurenco.
- 42 Če bi se namreč izkazalo, da je družba ANM v tem obdobju opravljala dejavnosti na takih drugih trgih, ne bi bilo mogoče izključiti, da so znižanja prispevkov za socialno varnost, do katerih je bilo to podjetje upravičeno na podlagi italijanske ureditve iz postopka v glavni stvari, izkrivila konkurenco in vplivala na trgovino med državami članicami na teh drugih trgih, razen če za te dejavnosti niso bila odobrena navedena znižanja in je bilo vsakršno tveganje navzkrižnega subvencioniranja izključeno s prikazom, da je bilo z ustreznim ločenim računovodstvom zagotovljeno, da navedene dejavnosti niso bile predmet navedenih znižanj (glej v tem smislu sodbi z dne 27. junija 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, točka 51, in z dne 23. januarja 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, točka 42).
- 43 Glede na vse zgoraj navedene ugotovitve je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba Sklep 2000/128 ob upoštevanju preverjanj, ki jih mora opraviti predložitveno sodišče, razlagati tako, da se uporablja za podjetje, kakršno je to v postopku v glavni stvari, ki je – na podlagi neposredne dodelitve s strani občine in izključno – opravljalo storitve lokalnega javnega prevoza in so mu bila odobrena znižanja prispevkov za socialno varnost na podlagi nacionalne ureditve, ki je bila s tem sklepom razglašena za delno nezdružljivo s prepovedjo iz člena 107(1) PDEU.

Stroški

- 44 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

S pridržkom preverjanj, ki jih mora opraviti predložitveno sodišče, je treba Sklep Komisije 2000/128/ES z dne 11. maja 1999 o shemah pomoči, ki jih izvaja Italija in se nanašajo na ukrepe za zaposlovanje, razlagati tako, da se uporablja za podjetje, kakršno je to v postopku v glavni stvari, ki je – na podlagi neposredne dodelitve s strani občine in izključno – opravljalo storitve lokalnega javnega prevoza in so mu bila odobrena znižanja prispevkov za socialno varnost na podlagi nacionalne ureditve, ki je bila s tem sklepom razglašena za delno nezdružljivo s prepovedjo iz člena 107(1) PDEU.

Podpisi